

شورای سیاست‌گذاری حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران
معاونت پژوهش

عنوان

بررسی شبهات کتاب نقد قرآن درباره انگاره خطاهای نوشتاری قرآن کریم (با تأکید بر صرف و نحو)

استاد راهنما

حجت‌الاسلام والمسلمین حمید الهی دوست

استاد مشاور

دکتر ابراهیم رضایی آدریانی

نگارنده

محبوبه میرزایی

سال تدوین

۱۴۰۳

بسم الله الرحمن الرحيم

تحمیدیه

الهی، حمد و ثنای بی پایان ما سزاوار توست و این تویی که حمد و ثنای ازلی و ابدی را سزاواری؛ چراکه ما را در زیباترین اسلوب‌ها به صورتی زیبا آفریده‌ای و نعمت بی دریغ خویش را به واسطه نزول قرآن که کلید باب کنز مخفی است، بر شهپر مرغ هستی با ترنم ترانه توحید نسیم دل‌فزایش را در آسمان پرستاره دل‌ها و زمین پر ز لاله قلب‌ها گسترانیدی. طلوع هور الهی در طور وجود قرآنی از سرادقات خاص رحمانی آغازیدن گرفته و چهره پر جلایش از پس هاله‌های تجرد و غمام مادیات، به روشنی آفتاب و به وضوح مهتاب نمایان شد. این تویی که به انسان ناچیز به واسطه **إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ** قدرت عظمای بخشیده‌ای و موجودی ناتوان را بر تواناترین موجودات خویش سیطره و سلطنت داده‌ای.

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه اهوان

تقدیم

تقدیم به اول مفسر قرآن، خاتم رسولان، محمد مصطفی ص و اهل بیت طاهرینش «علیهم السلام»
تقدیم به روح پرفروغ برادر شهیدم (اکبر میرزائی) که علی گونه زیست و بنا بر خواست خودش،
در روز ۲۱ رمضان علی گونه شهید شد، روحش شاد.
تقدیم به روح پرفروغ پدر بزرگوارم (مصطفی میرزایی) که به جبهه های نبرد حق علیه باطل
رهسپار شد تا اسلحه فرزندش بر زمین نماند، روحش شاد.

مرکز مدیریت حوزه های علمی و اخوان

تقدیر و تشکر

با تشکر فراوان از زحمات اساتید گرامی جناب حجت الاسلام والمسلمین استاد حمید الهی دوست و جناب دکتر ابراهیم رضایی آدریانی که بارانمایی‌های مشفقانه‌ی خود مرا در انجام این تحقیق مساعدت نمودند.

با سپاس فراوان از همسر و خانواده‌ی مهربانم که مرا در مسیر به سرانجام رساندن این پژوهش یاری نمودند.

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه ایران

۱۵۴. شاذلی، سید بن قطب بن ابراهیم، فی ظلال القرآن، چاپ سی و پنجمین، بیروت: دار الشروق، ۱۴۲۵ ق.
۱۵۵. قمی مشهدی، محمد بن محمدرضا، تفسیر کنز الدقائق و بحر الغرائب، چاپ اول، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۶۸.
۱۵۶. قمی، علی بن ابراهیم، تفسیر القمی، چاپ سوم، قم: دار الکتاب، ۱۳۶۳.
۱۵۷. قنذیل، محمدحسن، إعجاز القرآن العلمی و البلاغی و الحسابی، چاپ اول، اسکندریه: دار ابن خلدون، بی تا.
۱۵۸. قونوی، اسماعیل بن محمد، حاشیة القونوی علی تفسیر الإمام البیضاوی و معه حاشیة ابن التمجید، چاپ اول، بیروت: دار الکتب العلمیة، ۱۴۲۲ ق.
۱۵۹. کاشانی، فتح الله بن شکرالله، منهج الصادقین فی إلزام المخالفین، چاپ اول، تهران: کتابفروشی اسلامیة، بی تا.
۱۶۰. کرباسی، محمدجعفر، اعراب القرآن (کرباسی)، چاپ اول، بیروت: دار و مکتبة الهلال، ۱۴۲۲ ق.
۱۶۱. ماتریدی، محمد بن محمد، تأویلات أهل السنة (تفسیر الماتریدی)، چاپ اول، بیروت: دار الکتب العلمیة، ۱۴۲۶ ق.
۱۶۲. ماوردی، علی بن محمد، النکت و العیون تفسیر الماوردی، چاپ اول، بیروت: دار الکتب العلمیة، بی تا.
۱۶۳. محلی، محمد بن احمد، تفسیر الجلالین، چاپ اول، بیروت: مؤسسه النور، ۱۴۱۶ ق.
۱۶۴. محمدرشید، رضا، تفسیر القرآن الحکیم الشهیر بتفسیر المنار، چاپ اول، بیروت: دار المعرفة، ۱۴۱۴ ق.
۱۶۵. مدرسی، محمدتقی، من هدی القرآن، چاپ اول، تهران: دار محبب الحسین، ۱۴۱۹ ق.

١٦٦. مدنی، علیخان بن احمد، الحقائق الندیة فی شرح الفوائد الصمدیة، چاپ اول، قم: ذوی القربی، بی تا.
١٦٧. مراغی، احمد مصطفی، تفسیر المراغی، چاپ اول، بیروت: دار الفکر، بی تا.
١٦٨.، علوم البلاغة، البیان و المعانی و البدیع، چاپ چهارم، بیروت: دار الکتب العلمیة، بی تا.
١٦٩. المصری، ابن ابی الاصبغ، بدیع القرآن، مترجم: علی میرلوحی، بی جا، مشهد: آستان قدس رضوی، ١٣٦٨.
١٧٠. مصطفوی، حسن، التحقیق فی کلمات القرآن، چاپ سوم، بیروت: دارالکتب العلمیة، ١٣٤٠ ق.
١٧١. معرفت، محمدهادی، تلخیص التمهید، چاپ دوم، قم: التمهید، ١٣٩١.
١٧٢.، شبهات و ردود حول القرآن، چاپ اول، قم: موسسه التمهید، بی تا.
١٧٣. معلوف، لویس، المنجد، چاپ چهارم، بی جا: دهاقانی، ١٣٧٤.
١٧٤. مغنیه، محمد جواد، التفسیر المبین، چاپ سوم، قم: دار الکتب الاسلامی، ١٤٢٥ ق.
١٧٥.، تفسیر الکاشف، چاپ اول، تهران: دار الکتب الاسلامیة، ١٤٢٤ ق.
١٧٦. مقاتل بن سلیمان، تفسیر مقاتل بن سلیمان، چاپ اول، بیروت: دار إحياء التراث العربی، ١٤٢٣ ق.
١٧٧. مقرئ فیومی، احمد بن محمد، المصباح المنیر، چاپ اول، قم: دار الهجرة، ١٤٠٥ ق.
١٧٨. مکی بن حموش، مشکل اعراب القرآن، چاپ سوم، بیروت: دار الیمامة، ١٤٢٣ ق.
١٧٩.، الهدایة إلی بلوغ النهایة، چاپ اول، شارجه: جامعہ الشارقة، ١٤٢٩ ق.
١٨٠. موسوی سبزواری، عبدالاعلی، مواهب الرحمن فی تفسیر القرآن (سبزواری)، چاپ دوم، بی جا: دفتر سماحه آیت الله العظمی السبزواری، ١٤٠٩ ق.
١٨١. میدانی، عبدالرحمن حسن حبنکه، معارج التفکر و دقائق التدبر، چاپ اول، دمشق: دارالقلم، ١٣٦١.

١٨٢. نحاس، احمد بن محمد، اعراب القرآن (نحاس)، چاپ اول، بيروت: دار الكتب العلمية، ١٤٢١

ق.

١٨٣. نسفى، عبدالله بن احمد، تفسير النسفى مدارك التنزيل و حقايق التاويل، چاپ اول، بيروت:

دار النفائس، ١٤١٦ ق.

١٨٤. نظام الاعرج، حسن بن محمد، تفسير غرائب القرآن و رغائب الفرقان، چاپ اول، بيروت: دار

الكتب العلمية، ١٤١٦ ق.

١٨٥. نهاوندی، محمد، نفحات الرحمن فى تفسير القرآن، چاپ اول، قم: مؤسسة البعثة، مركز الطباعة

و النشر، ١٣٨٦.

١٨٦. نيشابورى، محمود بن ابو الحسن، إيجازالبيان عن معانى القرآن، چاپ اول، بيروت: دار الغرب

الاسلامى، ١٤١٥ ق.

١٨٧. نيشابورى، نظام الدين حسن بن محمد، تفسير غرائب القرآن و رغائب الفرقان، چاپ اول،

بيروت: دار الكتب العلمية، ١٤١٦.

١٨٨. الهاشمى، احمد، جواهر البلاغة فى المعانى و البيان و البديع، چاپ اول، بی جا: اسماعيليان،

١٤٢٥ ق.

١٨٩. واحدی، على بن احمد، اسباب نزول القرآن (واحدی)، چاپ اول، بيروت: دار الكتب العلمية،

١٤١١ ق.

١٩٠.، الوجيز فى تفسير الكتاب العزيز (واحدی)، چاپ اول، بيروت: دارالقلم،

١٤١٥ ق.

١٩١. يزیدى، عبدالله بن يحيى، غريب القرآن و تفسيره، چاپ اول، بيروت: عالم الكتب، ١٤٠٥ ق.

١٩٢. يعقوب، اميل، موسوعة النحو و الصرف و الإعراب، چاپ اول، بيروت: دار العلم للملايين،

١٣٦٧.

مقالات پژوهشی

۱۹۳. اسه، طیب حسینی، عبدالله زاده، فتحی، اسعدی، «نحو قرآنی دیدگاه‌ها و نقد» ص ۷۳، شناخت قرآن، سال ۱۴، بهار و تابستان ۱۴۰۰، شماره اول.
۱۹۴. اقبال، عباس، «تحلیل چند انگاره در نهج البلاغه»، رسانه علمی وزارت علوم، زبان و ادبیات عربی، بهار و تابستان ۱۳۹۴، شماره دوازدهم.
۱۹۵. داوری، خانی مقدم، فرهادیان، «تحلیل انتقادی انگاره خطاهای نحوی قرآن در کتاب نقد قرآن»، ۱۳۹۸، شماره اول.
۱۹۶. زمانی، محمدحسن، «مفهوم شناسی تاریخچه و دوره‌های استشراق»، مجله قرآن و مستشرقان، زمستان ۱۳۸۵، شماره اول.
۱۹۷. زهرا مرادی، حامد صدقی، «سیاق و کارکرد آن در کتاب «التعبیر القرآنی» بررسی دیدگاه فاضل صالح السامرای»، فصلنامه علمی - پژوهشی «پژوهش‌های ادبی - قرآنی»، ۱۳۹۶، شماره سوم.
۱۹۸. ساکی، شاکر، «تواتر قرآن و چالش‌های فرارو»، دانشگاه شهید چمران، قم، ۱۳۹۳ دوره ۵، شماره هفدهم.
۱۹۹. معارف، مجید، «درآمدی بر قرآن‌پژوهی مستشرقان و آسیب‌شناسی آن»، ۱۳۸۴، شماره نهم.
۲۰۰. میرزایی، الهی دوست، رضایی آدریانی، «نقد دیدگاه سها درباره خطاهای نوشتاری قرآن»، دو فصلنامه علمی قرآن پژوهی خاورشناسان، ۱۴۰۱، شماره ۳۲.

پایان نامه

۲۰۱. داوری، خانی مقدم، فرهادیان، «نقد شبهات ناظر به برخی اشکالات ادبی در قرآن بر اساس کتاب دکتر سها»، دانشگاه علوم و فنون قرآن، تهران، ارشد، ۱۳۹۵.

کتابخانه‌های الکترونیکی

۲۰۲. مکارم شیرازی، ناصر و همکاران، پیام قرآن، بی‌چا، تهران، دار الکتب الاسلامیه، ۱۳۸۶.
۲۰۳. مکارم شیرازی، ناصر، توطئه جدید، بی‌جا: امام علی بن ابیطالب، ۱۳۹۵.

سایت‌های اینترنتی

۲۰۴. پرسمان دانشگاهیان، باورمندی به قرآن و سنت در نقد دکتر سها، ۲۸ شهریور ۱۴۰۰.

<https://www.porseman.com>

۲۰۵. دکتر سها، نقد قرآن، دیجیتال، ۱۳۹۳. DRsoha۲۰۱۲gmail.com

۲۰۶. دهخدا، لغت‌نامه، www.vagehyab.com.

۲۰۷. رضایی اصفهانی، محمدعلی، بررسی مبانی نقد قرآن دکتر سها، قم: انتشارات پژوهشهای

تفسیر و علوم قرآن، www.quran.porsemani.ir.

۲۰۸. موسوی مقدم، سایت اندیشه، ۲ مرداد ۱۴۰۲. www.andisheqom.com

۲۰۹. ۲ مرداد ۱۴۰۲. <http://asmarazma.blogfa.com/post/۷۱۴۰۲>

۲۱۰. ابادیس، ۲ مرداد ۱۴۰۲ [/https://abadis.ir/fatofa](https://abadis.ir/fatofa)

۲۱۱. <https://lamtakam.com/dictionaries/amid>

۲۱۲. ویکی پدیا دانشنامه آزاد، ۲۹ دی ۱۴۰۲.

۲۱۳. ویکی شیعه، ۲۹ دی ۱۴۰۲.

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه ایران